

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 251 (9321) | Среда, 1973 чыл, октябрь 24

1925 чылда
үндүрүлгөттүгү

Өртөө
2 көп.

УЛУГ ОКТЯБРЬГА УТКУШТУР

— Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Беш чылдың шийтирлиг үшкү чылын төлөптүг доозаалы! Тоску беш чыл планын чедиш-кинниг күүседир дээш бүгү улуостун социалист чарыжын улам калбартылы! Октябрьниң социалист Улуг революцияның 56 чыл оюна СЭКП ТК-ның Кыйгырылганың бо чалымынчыл сестери совет кижилерге эргин болгаш чоок. Уастурун, туудун, транспортту, көдээ ажыл-агыйын ажылдакчылар шийтирлиг чыдап чедишкенир-биле доозар, Улуг Октябрың 56 чыл оюн алдаржар дээш шалыпчы күш-ажылдың ээлчээде киржи турарлар.

Бүгү чурттааышкыш, бистид Тывааыста ботун октябрь мурунун социалист чарыж калбарган. Оң эгелечилери — Улуг-Хем ыяш үлетпур ажыл-агыйын, Кызылдың алгы заводунун коллектив болгаш автосептелге заводунда слесарь Кукарииниң бригаданы бо чылдың 11 айларының планын ноябрь 1-ге чедир күүседир, чыл планын болгаш социалист хуузалгелерин хуусаа бегинде боттандырып шийтирээр. Күш-ажылдың бугуручууун бедилеринин аргазы-биле ыдыг түнелдерин чедип алыр соруганы коллективтер салган.

Чарыштың эгелечилеринин сөзү ажыл-херээ-биле карышпайн турар. Алгы заводунун чедир октябрь айы шалыпчы шийтиң айы кылдыр чарлаа. Чедирин, бригадаларын ажыл-чыл бугу түнел, мурунчаларга тураскааткан хуудустарын үндүрүп турар. Көрүзүгү сабыраалыла сан-чургайлар ажылчыл бугуручуу кичээлгеиниң төвүнел.

ЗАВОД ОКТЯБРЬ 22-ДЕ ХОМ ИДИК ДААРАП ҮНДҮРЕРИНИҢ ЧЫЛ ПЛАНЫН КҮҮСЕДИРКЕН! Кидис идик өйрениң он айлар планының күүсөдөзүн алырга, бугурулге графикти мурундар чоруп олурар. Хом идик чегинде Галина Вендерхитын, кидис идик чегинде Полина Казанцеваның уурткан бригадалары улуг чедишкенирлер. Бригадаларда ажылды шын организастааннан, ажылчыларын мергежи-линиң дайы-биле таарыштыр тургусканынан, техника, механизмири доу ажылдар турарындан күш-ажылдың бугу-рүчүтүү бедик.

ШИИТПИРЛИГ ЧЫЛДЫ ЧЕДИШКИНИҢ ДООЗААЛЫ

Республиканың үлетпур инитизи-биле эртен тос айларда планын көргүзүлгелерин ажы күүсеткен. Кол-кол хевир-ниң продукция бугуруениң болгаш сайгарынын доозаалы-ниң темпи 6 хуу болган. Инити өзүлени долузу-биле күш-ажылдың бугуручууун бедиктениң чедиң алаан чорук ол талазы-биле бистид бугурулгелеринде улуг кулавырлар барын керселген турар.

Күш-ажылдың бугуручууун бедикер болгаш оң күүсө-биле продукция бугуруенин хевирлер, техник-экономика-ниң көргүзүлгелерин ажылдар талазы-биле «Тыва даг-дуг» комбинат уастерин ажылдап турар. Комбинаттың чедир, элчег-чир аразында чарышты дээштинг организастаанын, ажыл-чынар болгаш ижер-техника ажылдакчылар хууда чо-гаалдык планларын боттандырып турарының ачымында бугу-рүлге ындыг чедишкенирин чедип алган.

Шийтирлиг чылды чедишкениң доозарындан, бо чылга салдымган бугу соругаларын долу күүсөдиринден беш чыл планының боттанышкыны уду-биле хамааржыр дээрин СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев Ташкентте болган байырыг хуралга оонапал демдегелген.

1973 ажыл-агый чылы доостурунга чедир ий ай биче-ле ажыг эртакан. Артан уде чутас чедир кылдымган чүүлдерин чедир амыр эвес, а кедир үгө бижык магалдаады тургу-зары чүгүл. Майаа кол чүгү болза бугурулгелерин шийти кулавырларын долу ажылдары боур. Заводдарың, фаб-рикаларының техниктиг эге-чегеленишкенин, депшигелгел-технологияны шийтирлерин партияң ажылдык төвүнел тургузуу, ол бүгүгү шийтирээр кижилер-биле масса-политик-тиг, организастаа ажылды үнелдизинге дүүштүр эле тургузары оңа чүгүл.

Республиканың үлетпуриниң кол адырларының бугурулге-лери эртен чылдың хамаарышкан үнелгелеринден кууду ажылдаанын тос айларның түнелде көргүскен. «Тыва ко-бальт», «Тудук кескестер» комбинаттар, Терлиг-Хааның мөң-гүн суу бугурулгези, Аш-чөм үлетпуриниң эргелел болгаш өске-даа бугурулгелер күш-ажылдың бугуручууун бедик-дер, продукцияның бот-үзенин чингедир талазы-биле чеп-сезимдиг турар. Коллективтерин удуручулар, кол спец-иалистер, партия, профивел, коомсол организастаалары ажыл-шыңдарын мобилизастап, чыл планын күүсөдириниң бугу-гү хемчеглерин алыр ужурут.

Беш чылдың шийтирлиг чымында чурттуң дыка хой му-накчы коллективтер утуштур алган планнар бугурулге амыр-ал, бедиктен хуузалгелерин долу боттандырып материал-техниктиг базаны баш планнарга магылап бижылаан.

Бо хүнерде утуштур алыр планираны чогаалып тургу-зар, бугурулге болгаш социал хөгжүлгелерин перспективтиг планларын ылаптыг санаашкынарга үндүзген кылдыр ажыл калбарган.

Хүн бүрүнүн айтырылганы шийтирээр-биле чегелеш-тир кедир чылын бугуручелгелер ажылдарының хемчеглерин баш удуз көрүп, күш-ажылды нормалаарынан, ажылчылар-ның билгел-мергежи бедилеринин, ажыл-агыйн эргелел-башкарарына оларның илелкейгир кижирин чедип алыры-ның айтырылганын кичээлгелер салыры чүгүл.

Чылдың соолгу кварталы дээрке капитал туудуга эң кү-женишкенин, шийтирлиг үс. Дыка хой объектилерин амы-далага киирер хуусааы бо соолгу үш айга оонажыр. Оон-биле холабаштыр ажылдаага киирер объектилерге бүгү ажыл-чыл күжүн моончээр, ону материал-техниктиг хандырылга, күш-ажылды бодамчалыг организастаар чорук-биле бижы-лавайн базр чүүлдер моон мурунда тургулаан. Ындыг тава-рылганы болдурбас, кедир чылын ажылдар, объектилерин амыдагаштан белеткээр дээш боттут хемчеглерин алыр ту-дуг организастааларындан негетинин турар.

Кыш дүжер чеккен. Ычанган кышка белеткелде дарыг доозуп, деп-дески ажылдарын халдыар дээш бугурулге, туудуг, транспорт коллективтери улам шудуртуу ажылдар апар.

Чер-чедде партия, совет, ажыл-агый органдары шийтирлиг чылды чедишкениң доозарының боттут хемчеглерин алыр ужурут.

СЭКП ТЫВА ОБКОМУДА ТЫВА АССР-НИҢ МИНИСТРЛЕР

ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ БОЛГАШ ОБЛПРОФЧӨВҮЛЕЛДЕ

ҮШКҮ КВАРТАЛДА ТИИЛЕКЧИЛЕР

1973 чылдың III кварталында республиканың үлетпур бугурулгелеринин аразында калбарган социалист чарыжы сайгарылга планын 110,8 хуу, күш-ажыл-дың бугуручууун — 109,8 хуу күү-сеткен болгаш 6,6 муң рубльдин орулга-зын пландан ажыг алган Улуг-Хем ыяш үлетпур ажыл-агыйн (директору Л. М. Башкирцев, парторганизация секретары Г. Г. Нестерева, профивел комитетинин даргазы А. А. Петеримова) тилекти ден санаан.

Транспорт бугурулгелеринин аразында Советтарын бугурулге каттыжышкы-нын автобазы коллектив (начальник Л. И. Стахураев, парторганизация сек-ретары М. А. Мерлякова, профивел ком-итетинин даргазы М. Г. Подольский) тилекти болуп, чүгү сөөртүлгезинин хем-челениң талазы-биле планын 110,8 хуу, күш-ажылдың бугуручууун — 116,7 хуу күүседип, пландан ажыр 29 муң рубльдин орулгазын алган.

Туудуг организастааларының аразында калбарган социалист чарыжы «Кызыл туудуг» туудуг эргелелиниң коллектив (начальник И. А. Остапен, партия ор-ганизастаанын секретары В. П. Муравьев, профивел комитетинин даргазы А. Г. Ковалев) тилекти болуп үгөн. Ол организаста туудуг-моонга ажылдары-ның планын 109,3 хуу, күш-ажылдың бугуручууун — 108,9 хуу күүседип, керээлгелеринин өзүлгезин эртен чылдың ол үзүнде тургусканындан 33,8 хуу хандырып шыдап болгаш пландан ажыр 49 муң рубльдин орулгазын алган.

Садыг организастааларының аразында уурмектер садар бараан саарылганын планын 102,1 хуу, инитинин чегелелел-гелелге хамаарышкан бугурулгелерин хуу-да продукция планын — 127,2 хуу, орулга киирп алыр планын — 101,6 хуу күүсеткен, саарылга чарыдалың эвээжет-кен Наа-Хем районунун коллективин (даргазы А. Г. Перестеркин, парторга-низация секретары А. И. Петухова, профив-ел комитетинин даргазы А. Ф. Поминова) социалист чарыштын тилекти деп санаан.

Улуг-Хем ыяш-үлетпур ажыл-агыйында, Советтарын бугурулге каттыжышкы-нын автобазында, «Кызыл туудуг» эргелелинде болгаш Наа-Хем районунга социалист чарыштын бир черин база СЭКП обкомунун, Тыва АССР-ниң Мини-стрлер Чөвүлелиниң болгаш облпрофчө-вүлелиниң шийтир Кызыл туудугу тыв-сыр.

«Тыва даг-дуг» комбинаттын, Наа-Хем-ниң хөмүр-диз разрезинин, Тыва электр чедикенин, республика типографиязын, «Тыва көдээ туудуг» трестин автобазы-зын, Чурттаага-коммунал ажыл-агый министрствозунун АТБ-зын, № 48 ту-дуг эргелелин, Кызыл төп электростанция туудугун, № 1 орук-туудуг участогунун, Танды райпо-зунун болгаш Кызыл столовая-лар, ресторанны трестин коллективтер төскү беш чылдың шийтирлиг чымында алган социалист хуузалгелерин чедиш-киниң күүседир дээш чүткүлүг ажыл-даанын демдегелген.

Тыва—Хакасия: чарыштын түнел

	Тыва		Хакасия	
	9 айда күүсөдүр хуу-биле	72 чыл-дында улу-гу хуу-биле	9 айда күүсөдүр хуу-биле	72 чыл-дында улу-гу хуу-биле
УЛЕТПҮР				
Продукция сайгары	103,2	106,4	102	115
Күш-ажылдың бугуру-чуу	102,6	105,8	101	110
ТУДУГ				
Капитал салышкыны	87,2	101,2	94,9	99,5
Керээлгелеринин хем-чел	99	101,9	105,4	108
Күш-ажылдың бугуру-чуу	100,5	104,2	96	102
ТРАНСПОРТ				
Автотранспорттук чук сөөртүлгези т/км	100,6	108,2	94,4	103,5
АМЫДЫРАЛ ХАНДЫРЫЛГАЗЫ				
Чурттаагыларын амыд-рал хандырылганы оон иштинде көдээ черлерин	105,5	118,6	104,4	114,2
	105,5	132,5	105,8	123
САДЫГ				
Уурмектер садар бараан саарылганы	100,1	103,1	99,3	105,7

БҮГҮ-ДЕЛЕГЕЙ КОНГРЕЗИНЧЕ АЫТТАНЫПТАР

Тайбында ынакшылдыг күш-терин Бүгү-делегей конгрес-ин октябрь 25-те Москва хоорай-га Кремльдин Сыздир ор-дузунга ажылыг эгелээр. Ол конгресске 130 чурттан 3 муң



ажыг төлээ кижир.

Бүгү-делегейниң ол шуул-ганының ажылдыг кижирин-биле бистид төлээлерин бот-тук Кызылдан айттылар. Тайбың камталалыңда Тыва комитетинин даргазы-ның оралакчы, төгү эртен-неринин кандидаты Оюн Арпатанович Толгар-оол Чоон-Хемчин районда «Алдан-Маа-дыр» совхозтун мурунчы хой-жуу Социалист Күш-ажыл-дын Маалыры Дажы-Намтал Чуртай-оолович Ооржак олар Тываның ажылчыл чоннарын мурунлап ол кнгресстин ажылдыг кижирин, делегейге бижыг тайбынның тилелгези дээш боттарының үнерин бээрлер.

Тайбыңа ынакшылдыг күштерин Бүгү-делегей кон-греске кижир аас-кежиктиг болган-дыр силер. Ол кон-гресстин ужуз-дуузының до-лу гайдыда чүгү чуталган болу-силер. Оюн Арпатанович—деп айтырыгы салган бис

— Бо улуз шуулганын

Москвага эрттирер чорукту делегейге баштайгы социали-ст күрүениң тайбыңа ынакшылдыг чарыштын чок шийчип политиказынга бедик бугуру кылдыр үнелгелер бис. СЭКП-ниң XXIV съезди-нин Тайбың программасы амы үнелгелер тайбыңа ынакшылдыг бугу күштеринин демекчелгелер болгаш оларын сирий каттыштырылганын ту-гу болу берген. Ол програм-маның хой-той чүүлдерин бот-тандырып келгенин ула-мында кижир төрелгелер ула-жыг тайбыңа бөгүн дыка чокушулаан.

Ол дугайын СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтин ГФР-ге, Франция-га, АКШ-ка албанын аян-чор-уун кылды чоразы долузу-биле баштайкы турар. Дайы-нын халаттыг анымын бол-дурбас чырык чер кырыга бижыг тайбың мандып туруун дээш боттарының башы-лаашкынарынысты бээрине белең бис — деп, ол тайбыр-лады.

— Делегей ужуз-дуузалыг

ындыг улуз хуралга кижир аас-кежиктиг болганынга ды-ка-ла өөрүр, чоргаларын-дыр мен, бо чыл мезгиле чед-ле улуз аас-кежиктиг таарыш-тырган. Чоокта чаа Социали-ст Күш-ажылдың Маалыры деп атты мезгиле тыыскаан. Ам делегейге тайбынның бижы-лаарына үнүмү калды, де-легей удузтарының улуз шуулганынга кижирин ол-дур. Бөгүгү бөдүүн араг бо хире улуз аас-кежиктиг бол-ган-дыр мен. Ол дээрке Ком-мунист партияның Совет чазанының ачыг-дыр. Деле-гейге тайбың тилээр болуун деп йорзга салып тур-чел — деп Дажы-Намтал Ооржак чутаага киришти.

Москвага ажыттылар тай-быңа ынакшылдыг күштер-ниң Бүгү-делегей конгрес-тин даразында айтырылганы өөренип көөр болгаш чутала-жыр тайбың кыж-хемдээ до-гунашкыны болгаш делегей

ниң айлым чок чорук.

Индий-Кыдаттыг болгаш Чоокту Чоон чүткү айтырылганы; Европаның айлым чок чорук болгаш калы ажылдаагы; Азияга тайбың болгаш айлым чок чорук; чепселгенишкенин дүжүрери; национал хосталга; колонизмге болгаш кеш-соок алгандар чорукка удуз де-мексез; долгандар турар бой-дусту камталарының херзеге-ге калы ажылдаагы; өөрел-гелениң болгаш културал-ның таазагы калы ажыл-даагы; экономикаг болгаш эртен-техниктиг калы ажыл-даагы; кижиниң эргелер болгаш тайбың; делегейниң чазактар болгаш чазактарын эвес организастааларының кал-ды ажылдаагы, оон-дээ өске.

К. САРЫГ-ООЛ.

ЧУРУКТА. Тайбыңа ынакшылдыг күштерин Бүгү-де-гей конгреске Тывадан бар-таалар О. А. Толгар-оол би-ле Л. Н. Ч. Ооржак олар-дыр.

С. ФЕОКТИСТОВУЗ фотоу.

МОСКВАДА ЭРТЕМ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

Октябрь 23-те Москваның ЭДЧ-де парлаага залыга «Социалист нацияларның хөгжүлгези болгаш интерна-ционалчы калы ажылдаагыла-зы» деп темалыг эртем конфе-ренциязы ажыттыган. Ону ССРЭ-ниң Эртемнер академия-зы, СЭКП ТК-ның чанында Марксизм-ленинизм институду, Нитилел эртемнериниң ака-демиязы, партияның дээди школазы эртерип турар. Кон-ференцияны ажылында соци-алист чурттардан келген эр-

темдер киржип турар. СЭКП ТК-ның чанында Марксизм-ленинизм институду-нун директору академик П. Н. Федосеев конференция-ны эге сөс-биле ажиткан.

СЭКП ТК-ның секретары К. Ф. Катусев «Социалист чурттарның чалгыс эвни бы-жылдаары — делегей соци-ализминин хөгжүлгезинин дү-гүм бугуар чорук» деп илет-келди кылган.

(СЭТА).

РСФСР-ниң

Дээди

Совединиң

комиссияларында

РСФСР-ниң Чуртталга-ком-мунал ажыл-агый министр-ствозунун септелге-туудуг ор-ганизастааларының болгаш чаа-гайдылгала бугурулгелеринин бугурулге базаларын тууда-рынып болгаш ажылдаага кииреринин планынын кан-чаар күүсөдирин турарын РСФСР-ниң Дээди Совединиң Чуртталга-коммунал ажыл-агый болгаш чаагайдылгала талазы-биле комиссиязын октябрь 22-де хуураанын чу-гаалашкы көргөн.

Бо беш чылдың ийи чылы-нын дургучууда бугурулге базанын туудугта акта тускайлашкыны эртен чы-лын хамаарышкан үзүнде турганындан 40 хуу хой, ту-дуг болгаш орук техниказы-ның партияг калбарыгына хой түнүгү ашканы ажылаан дээрин аңаа демдегелген.

Комиссия бар чепстерин чалдары-биле чогуур сүме-лерин ажылдап кылган.

(СЭТА).

Тараажылар

айыткап турлар

Немерово, Киров, Нов-город областтарын болгаш Алтай крайың көдээ ажыл-ишчилери чар ажылының про-дуктарыны бугуруени болгаш күрүнеге садарын көвүдериң дээш Бүгү-оилелдин соци-алист чарыжыга кириш-кеш, күрүнеге картофель са-дарынын планын күүсөдир.

Немерово областың белеткел черлеринде 165 муң тонна, Кировтун — 142, Новгородтун — 77 болгаш Алтай крайы-ның — 93 муң тонна карто-фель кирген.

Ол ынакша хоорайларга болгаш үлетпур типтеринге картофель чутуруп чорудары-нын планнары база күүсөт-тинген.

Күрүнеге картофель сада-ры үрүгүчүл турар.

ЭРТЕМ БОЛГАШ
ТЕХНИКА
ТАЛАЗЫ-БИЛЕ
ССРЭ-НИҢ
ЛЕНИНИЧ БОЛГАШ
КҮРҮНЕ
ШАҢНАЛДАРЫНЫҢ
ТАЛАЗЫ-БИЛЕ
КОМИТЕТТЕН

1974 чылдың Ленинчи шаңналарын тыпсыры-биле санаалдап кирип ажылдарын хуузалганын 1973 чылдың декабрь 1-ге чедир узатканын ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң чанында ССРЭ-ниң Эртем болгаш техника тала-зы-биле Ленинчи болгаш Кү-рүне шаңнадарының комите-ди дындап турар.

ТӨЛЕПТИГ БЕЛЕК

Шатаан-Арыгыны № 1470 бүдүрүлгө-техниктиг орук учас-
тоңун А. Прахине уурткан 10 кичи составты бригаданы
каш хонук бургулар баян-колчуларга чаа паромун кылга,
хүдөйлөп берген. Чаа паромун тургусканына колхозчулар,
ында кедээ ителгенге, орук-суур айы-биле эркен-дүш-
көн кижилер өөрүп четтиргенин илердеп турар. Моон му-
рунда турган паром-биле чүгдө 4—5 машина кедер
турган болза, ам олап хары уга 8—9 чүк машинанын ке-
жирер арга тургустууган. Ынчанга чаа паром мурунда-
зынан орачок кой тонна чүккү дажыглар. Чаа паромун
туугу чүгдө бо чылдым март айда өгөлөн болзаок, эркен
кыска хуусаа иштинде бригада оу ажыгалта кирип шы-
дап, Бригаданын ылангы коммунист В. Хрушев, С. Реме-
ников, В. Егоров оларын өскөдөр өлөгөр-чижектер ажы-
лжн демделгери чугула. Улут Октябрьинин 56 чыл ошун
бүдүрүлгө бригада баян-колчуларга төлептиг белекти сөл-
нөөс.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Чылгы малды чөп ажыглар

Чылгы малды мунарынга
богаш чүк сөөртүргө
ажыглар дугайында чамдык
авторларын чүдүлгө республика
солунарынын арин-
нарында номчааш, бо талаа-
биле бодаларынын илердик-
селим. Республиканын чамдык
малды ажал-агыт херөөне
шын ажыглар турар. Оон чи-
жөөн Бай-Тайга районун
«Кара-Хөл» колхозуну амы-
дыралынан көргүзөр бола-
дым.

Ажыл-агыттын малчына-
ры чорук кылп мунарынга,
чүк чүдүрүлгө сөөртү-
ргө чүгдө атыт ажыглар
турар. Автомобилин чоруп бо-
лур ае чөдө бейин малчы-
нарын кедерге атыт
ажыглары ында чан-
чыкан. Оон ангыда мал чөм,
одала чүгү сөөртүргө ба-
за-ла айт күжүн колхозта
ажыглар турар. Канды-бир
ажыл-херек бүдүрүп алмыр-
биле автомашина дилөөн ки-
жилерин колхозка хаа көрүп
болур. Ажыл аытарын кыжын
шавастаан, табын шыргалаан,
чүк чүдүргөн ажал-инчилер-
ни бо-ла көрүп болур.

Колхозчу ишчилерин,
ылангы малчынарын кала-
галында турар атытарын
канды-даа ажылды кылыр-
га таажыктар өрөткөн. Чыл-
гы малды ажал-агыт бурч
ажыглар турары колхозка
улут ажыглар болаш машина-
техниканын аяллыгына, кы-
р-чазр материалдарын
намыналыгына ийилгип болуп
турар.

Чылгы малдын ажыгалын
«Кара-Хөл» колхозка эки ор-
ганизастап турат. Барын
Хемчик району «Барлык»
совхозуна байлап агаа шуут
ууруланышкы кылдыр тургус-
туган. Ажыл-агыттын кайы-
даа салбырында атыт
шуут ажыгластаан. Тер-
ге, шана, хонук, дуга дуга-
тын чугаалаан-даа херөө чок.
Малчынара атытар быгы-
латтыгын кирет, атытарын
мунарынга хергелөөш, а ке-
жер, азы өскө-даа сөөртү-
рүтүр ажаллар кылыр дээ-
де авторастоп негээрине
өлөжүр. Совхозтун тускай
эртемчилери малчынар ко-
ланнарын оргирде чүгдө ав-
томашынып чоруту, атыт ко-
ланнар эргөн зоотехникти,

кейлиг кижип турар. Бүгү
демократтыг эргетер болаш
хосталгалар совет кичи бүгү-
дөдө капитализм үзүлдө-
нөг, хонук ужурудук
эвес, харын херек кырында
илап утка-шыларгы. СССР-
нын экономикаг болаш соци-
ал кайгыкчы улут-челинши-
челер болганынын багыт-
бетке-магаламда хонук-на
ол бооп турар. Миллион-мил-
лион кижилер массаларын
медердеп киржигелес чока
ол челиншичир челин
алдым-даа ийик. Дүшкүр-
лүг байдалы чавырлыгы
турары социализмдин улут
күчү-шаламды капитализм
чурттарында дараткан мил-
лион-миллион кижилерине
улам тодаргай көргүзүп ту-
рар.

Антикоммунизмдин катал
хөлөп турарынын чылга-
ны — социализм ишлерин
ын алдарынын утгалып ту-
рарына сүртүшкөн, оу
боогларын чүткүл болуп
турар—деп, Г. Калыт дем-
деген.

Сахаровтун чугулап турар
үзүлгөсүн сыйдап алгаш
кабарынан антикоммунизм
чүгдө дөдөгө байдалынын
дүшкүрүлгө чачыоолору
рынга улур, социализмг тур-
гузугу нугүлдөп баггарыне
угалган эвес, харын бур-
жуазия оуу ажалды чоңою-
нун калбак массаларына,
боггарынын социал-политикти
эргетери дээш оларын дем-
исдеп «улур баа ажыглар ту-
рар деп, капитализмг чурт-
тарын ажал-дүмкө партиялар
демделеп турар. Ылангы
Фонянынын коммунист пар-
тиянын — Политбюроунун
сентябрь 4-те медердеген
демделгери бола: улут бур-

жал эңизин ховар көрүп бо-
лур.
Мал ажылынын тускай эр-
темчилери малчынарын хов-
ар алчылары болуп турар
дугайында шүгүмчүлөдөт са-
наллар хуралдарга үргүлү-
бөлүп турар. Ынчага авто-
транспорт-биле хандырбайн
турарында малчынар кезип
пыдаван турар дээр хон-биле
шүгүмчүлөдөт улур ха-
ры берип турары шын эвес.
Совхозта оларын мунапа-
рынга атытар-даа, эер-чүгө-
лаа чөдөр болгай. Чүгдө
кабиналг автомашинага
олуруп алгаш, малчынарын
ажыл-херек көрүп, дуа че-
диркесер чамдык специали-
ст бар. Чангыс кижинин чо-
руу дээш чүк машиназынын
азы тракторун чоруп ман-
нашкын кылыр ажыл-агыт-
га улут каража болаш эсе
ажыларын кылп алгырына
саалалды. Аксы-Барлык сал-
бырында тускай чодалычыл
сүт сөөртүр автомашына сал-
быр эргелекчиликке хөлө-
жипчел шилчөөн.

Совхозтун специалистери-
нин хөлгөсүн бараалаткан
тускай калары-ажакчылыг
аытарын ажыглап турар.
Ыдыг түрбөжө пөтталын
С. Дондукту айт-биле хандыр-
баан. Оон харазы-биле мал-
чынар чачыган паралазын
чамдыкта чартык ай хире бо-
луп, ап турар. Айт транспор-
ту ажыгласа, кылп болур
ажылдар совхозта хөй.
Монгуш-Тайга районун
«Малыч» колхозу чылгы
малды чөп ажыглар турар.
Ында богбардын мунарыга
өрөткөч, оон улаштыр олар-
ны төгө, шанака өрөдүш
чачыктырган кижилерге че-
леверин тыппал турар. Ындыг
чорукту «Барлык» совхозка
чүгдө кылп болбайт? Совхоз
дирекциянын, салбырлар
эргелекчилерин чылгы мал
дугайында сакшн салбайн ту-
рарын херечилеп турар. Сов-
хозтун чылгызынын кол ну-
руду эчик. Экономика тала-
зы-биле чылгы малдан ажыл-
агытга шөлүг-ла орулга
кирибей турар.

Чылгы малдын бажын улам
өстүрүшөөн, атыт ажыл-
агыт херөөне ажыглар, дуга-
лында көдүрүп турар айты-
рыны ажыл-агыттарын
уудуручулар чугулап
көргө эки.

А. ХЕРТЕК.

жуазия болгаш оон чааза пү-
дүлгөсүн, хажымышкы
кылырны үзүлдөткөнгө ол
компанияны организасташ,
боггарынын чорудуп турар со-
циал реакция, хосталгалар
халдар политиканын ужу-
рунда оонажыр харысалга-
зында билдирин кичеш,
улаан, күч-ажыл кижилер ол
политиканын чамалында
ажыг улут кайгыла-бергелерге
тааваржып турар. Улут буржу-
азия болгаш оон чааза эрге-
жөк чугула өскөрткөсүлөр
дээш демселсе улур хөдөл-
дүрүстүгүн эчкелдеш үрөп
дүжүрүр дээш, Франциянын
улутчу күштеринин эвин бу-
зар, оон коммунист партия-
нын кокашдыр деп кордап ту-
рар.

«Бистиң чуртууаста антисо-
ветизм болгаш антикоммуни-
ст кампания экономика бай-
далынын дорайтаанышкан
улуттун кичээлгенин алаакты-
рар, улуттун эрге-ажыктары-
га улур, Балкан ортууларда,
Чер ортуу далайын деис-
көзүндө табымга улур, дер-
зин чазакка улурдуган күш-
терин сыйып каттыжышты-
нымга, дем каттыштыр
ажыгларга улур шерг ча-
аалын улуска уурулган, на-
шыга улурдуган политика-
жырар сорулган болууну
мурунга тургузуп турар—
деп, Грециянын компартиязы
нын ИК-нын Политбюроу-
нун медердеген чугулаан.
Барын-герман коммуни-
стерин болаш турарын бузгар
алмыр, калчазан антико-
мунист суртаал кампаниязы
хөдөлгөсүнө Сахаровтун
антисоветизм медетелери
ажыглар чорук капитализм
чурттарда атыт демселсин
чидилгенгө үзө-биле касыр-
лажып турар. Социализм

ДЕЛЕГЕЙ БО ЖҮННЕРДЕ

ПКАП-ТЫҢ БИРГИ БҮГҮ-ПОЛЬША КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

ВАРШАВА.

(СЭТА-нын
корр.). Варшавадан Эртем,
култура ордууну залыга
Польшанын коммунисттеринин
ийи миллион кижилер үзүл-
гөсүнүн төлөөлөрү чыгып
кеген. ПКАП-тын бирги бүгү-
польша конференциязынын
2086 делегаты ол партиянын
VI съездинин соода Польша-
нын ажылды чоңоюрун
ылган ажылынын түнелде-
рин үндүр, улам буртунар-
лаарынын оруктарын айтыр.
ПКАП-тын VI съездинин
иштинин бузгар чымдыр-
ган конференцияны ПКАП
ТК-нын Бирги секретары
Э. Герек ажыткан.

Партиконференциянын чуга-
лажыр айтырлары:
1. «VI съездинин иштинин
иштинин чайлыгын чок кү-
сөдир дээш, ажал-агыттын
уудуруп-баштаарынын дээш-
тин улам бедидер дугайында»
ПКАП Топ Комитетинин илет-
кели.

2. «1974—1975 чылдарда
Польшанын ийилде-экономи-
ка хөдүлгөсүнүн бедик тем-
пелдерин дугайында»
Бирги айтырларын талаа-
зы ПКАП ТК-нын Бирги се-
кретары Э. Герек илетке
ылган.

ПКАП-тын VI съездинин
бадылан программа амыды-
ралда челиншичир боттапын-
дура деп, ол демделген.
Эркен үш чыл дургузуна

улус ажыл-агыттын хөжү-
дөсүнүн темпелери уа съезди-
нин төлөөлөрүнүн орачок
бедик болган. 1971—73 чыл-
дарын дургузуна үзүлгө
продукцияны бүдүрүп үндү-
рери 33 хуу, кедээ ажыл-
агыт продукциянын бүдүрери
19 хуу хире көвүдөн. Чонун
инити орулгалары ол үенин
дургузуна 250 миллион злот-
ых хөмчөөдү, национал
оругла—планда 7 хуу улгат-
тырар деп айтканынын ор-
нунга чылды-на 89 хуу ул-
гадыр келген.

ПВР-нун ЭДЧ кижини
чурттар-биле хамыктыг му-
рунча Польшанын чок өнү-
гү—Совет Эвилели-биле дем
каттыштыр ажылдары
болгаш садыг харылаарын
шалкып калбарып турар
деп, ПВР-нун даштык эконо-
мика харылааларына ха-
маарыштыр Э. Герек меде-
лген. Польша Улус Респуб-
лика социализм экономика
интеграциянын комплекст
программаны боттапыр-
га ийилгип кижип турар.
Ол программа шалкып
хөжүм болур хөй-хөй ар-
галары Польшанын экономика-
зына берип турар.

Европада дүшкүрүлгө бай-
далы чавырлыктарынын эрге-
ажыктарын барымаалап
Польша социализмг чөм кат-
тыштырылганын чурттары-
нын чангыс ай шүгүм

ылап уудурулга болдурган,
идеялыг демселди чоруд-
уп турар. Аймыл чок чорук
болгаш калы ажылдык
айтырларынын талаа-биле
инити-еурпа човуал хуралы
челиншичир доостур деп бү-
дүрөдүт бис. Делегей байла-
мын таарымчалыг хөжү-
дөсү совет-америк дугуржа-
галар оона чугула ужу-ду-
алыг. Совет саналарын бол-
гаш күженишкенин ажал-
агыт ол дугуржугаларын
челин алынганына
байыр чедирип тур бис.

Совет Эвилели—бүгү деле-
гей тайбынын кол күжү
болгаш чөлгөткөж. Кыдат-
тын коммунист партиязы
нын геомонист чүткүлдөргө
үзүлгөсүн болгаш бүгү со-
циализмг чурттарга улур,
киж төрөлгөсүн амыды-
ралга чугула эрге-ажыктары-
га улур улаган маюс-
тиг уудурулга политиказына
иштинин уудурулган тур
бис деп даштык политика
айтырларына хамаарыштыр
ПКАП ТК-нын Бирги секретары
меделген.

Польша делегей харыла-
ларынын кедилг туруштарын
кабартарына аймыл чок то-
рукту быгылдарыга болгаш
дем каттыштыр ажылдары
нын калбартарына дуа че-
дирер. ПВР-нун даштык по-
литиказынын чайгалыш чок
принципи — социализмг дем
каттыштырылган быгыла-
зын, Польша оон идегалды ба-
за бир кезээ бооп турар деп,
Э. Герек демделген.

Президентинин медеглели

КАИР. (СЭТА). Египеттин
президентини Анвар Садат
КНО-нун Аймыл чок чорук
Чөвүлелин Чоокку Чоон
чүк талаа-биле октябрь 22-де
резолюция хулап алган-би-
ле холбоштыр медеглел кыл-
ган.

Президент Аймыл чок чорук
Чөвүлелин хулап алган ре-
золюцияны улут кижилер-
биле өөрөңгө көргөн деп ме-
деглелде чугаалап турар. Ол
резолюция Совет Эвилели
болгаш АКШ боттарынын ара-
зыга бедик темпелди сырып
харылааларын кылп, деле-
гей амыг байдалында олар-
нын оона харысалгалыгын ба-
рымаалап турган, ажылдап
кылдыганын ол демделген.

Аймыл чок чорук Чөвүлелин
инити чадгыс-даа кижигүнү
резолюция төлөөлөрүн уду-
ламанын А. Садаттын ме-
деглелиде чугаалап турар.
Египеттин Улусу хуралы-
га дугаазына оон саналдан
тайбын улутун, Совет Эвилели-
нин уудурулгалары-биле ча-
галажышкынарын болгаш
ужуражышкынарын, а ол

мыкаш дайыма дорт хама-
рыгалыг элзэн каш араб
чурттарга ужуражышкы-
нарын бүгү атыгыны чуга-
лажыр көрдө барымаала-
нын А. Садат демделген.

Бүгү Чоокку Чоон чүк кри-
зисин байдалын өскөрткөн
болдурган кол чүдүлгө араб
чөлгөсүн күштерин алдарыг
хөдөлгөсүн улам күш-
тедирип, быгытлаан деп А.
Садат санал турар.

Оон ажалында кризист
мунгашталышкында үндү-
ген, Чоокку Чоон чүктүн бай-
далыг болгаш бүгү политик-
тиг байдалын өскөрткөн, И-
зраильдин 25 чыл дургузуна
чорудуп келген ужу-дүрүм
чок, туразында политиказын
мөңгөзү-биле соксаткан деп
А. Садат чугаалаан.

Анаа холбоштыр Египеттин
президентин чөлгөсүн күш-
терин дээш кол командыла-
чызы болганда Аймыл чок чорук
Чөвүлелин Резолюция-
зында аткылажышкынын сок-
сар дугайында айткан
чүдүлгө ол чөдө элзеп күш-
сидир джаалап берген.

Каир радиозунун тыңнады

КАИР. (СЭТА). Египеттин
президентини Анвар Садат
КНО-нун Аймыл чок чорук
Чөвүлелин Чоокку Чоон
чүк талаа-биле үндүргөн
иштинин кичээлгени өө-
нө көргөн.

А. Садат дай-
ылдыжырын уш иштинин
негелденин дүшүрт сок-
сар деп дугаалап Египеттин
шериглерине берген деп, Каир
радиоу дыңаткан.

Израильдин иштинин

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Тель-
Авивтен келген дыңалыг-
ларын бузгар алмыр, дайыда
жырын соксар дугайында
Аймыл чок чорук Чөвүлелин
чүгдө үндүргөн иштинин
дүшүрт дайын чорудула-
ларын соксар деп дугаалап
Египеттин чөлгөсүн күш-
терине берген Израильдин

назынга дыңаткан деп айт-
кан, оон төлөөлөрүн меде-
лел кылган. Израильдин чааза
дайын чорудулаарын ок-
тябрь 22-де Израильдин-биле
18 шак 52 минутта (Мос-
кваны-биле 19 шак 52 ми-
нута) соксар деп дугаалап
Израиль шериглерге бер-
ген.

Хулап алыг иштинин
де чүгдө дайылажырын сок-
сар эвес, харын Аймыл чок
чорук Чөвүлелин оон муру-
нунда иштинин оон бүгү
кесектерин дайы-биле херек
кырынга күсүлсир деп айт-
кан, оон-биле чөлгөсүн изра-
иль шериглерин элзелин
бүгү араб деискээрлерден
оларын үндүрерин негези.

Чоокку Чоон чүккө дайын
чорудулаарын улам хан то-
гүшкүлүгү болуп турган, уш
иштинин хулап алыг-
ны ынчанга улам чүдүл-
гүчүг. Эркен негелде Чоок-
ку Чоон чүккө улут-улут танк,
артилерия, ужу чүдү кес-
ектерин киржигелес-биле
эл шыгыг тулауушкунар
бооп турган. Ливанга болгаш
кожазында араб күнүлелерге
ууду Израильдин чөлгөсүн
чөңгөзөр кылр халлашкы-
нарын соксары келген.

Ол маргылаа-чорудуу-
улам аймылды кылдыр өскү-
рүп хору болур бүгү
чүдүлгө кылырын депши-
лелгени ий-инити шуугу
кыгырып келген. Совет Эви-
ли Чоокку Чоон чүккө чөптү
болгаш быжыг тайбынын, ол
деискээрин бүгү чурттары-
нын, улустарын магалда-
дыг аймыл чок чоруп хан-
дырында улут-хуула ки-
дерине бейин чангыс эвес
улаа медеглел келген. Совет
Эвилелин ындыг туруштуу
бөттү ажыл-херектер база
катап бадтыкан.

ЧУГУЛА ШИИТПИР

Чоокку Чоон чүккө дайын
чорудулаарын соксары-
не болгаш маргылаа-чоруду-
улам дайын таарыштыр
иштинин чөлгөсүн улаанар
Совет Эвилелин, АКШ-тын
саналарын иштинин төлө-
лелин КНО-нун Аймыл чок
чорук Чөвүлелин хулап ал-
ганын дыңааш, делегейин
хөй-иништинин сеткил хан-
ган.

Дайылажырын соксары-
рыне, Аймыл чок чорук Чө-
вүлелин 1967 чылдын ноя-
брь 22-де үндүргөн, хонга су-
ралгы иштинин оон соода
херек кырынга дор-дорул кү-
сөдир элзелин, Чоокку
Чоон чүккө чөптү болгаш
быжыг тайбынын тургузын-
чы улаган чугаалажыш-
кынарын сомурагалыг тала-
ларынын арамыга дор-дорул
болгаш дайылажырын сок-
сары-биле чөлгөсүн
эргелерине дайын чорудула-
ларына киржип турар та-
ларын уш иштинде кыгыр-
ган.

Делегей паралазынын
демделеп турарын бузгар
алмыр, ол совет-америк
иштинин төлө-биле СЭП
ТК-нын Чингине секретары
И. И. Брежневтин болгаш
АКШ-тын кичи секретары,
президентини иштинин
аймыл чок чорук айтыр-
ларын талаа-биле дуала-
чымы Г. Киссинджерин Мос-
квага ужурашканын түн-
елде хулап алыр ар-
галыг болган. Оларын ара-
зыга болгаш бедиселдер
Чоокку Чоон чүккө байдалы
бүгү талааг чугаалажып
көргөн болгаш ол деискээр
тайбынын тургузуп болур ар-
галарын чугаалашкан.

Аймыл чок чорук Чөвүлелин
ол иштинин үндүрерин КВР-
нун төлөөлөрүнн алында,
бодунун бүгү кижигүнн
бадылааны-биле челин алган.
Пекнинин төлөөлөрүн бады-
лаашкына киржигелес ойна-
лаан. Маюстер Чоокку Чоон
чүккө маргылаа-чорудуу-
тайбын таарыштыр иштинин
иштинин боттарынын со-
мурагалыг чорун катап көргө-
скөн.

Хулап алыг иштинин
де чүгдө дайылажырын сок-
сар эвес, харын Аймыл чок
чорук Чөвүлелин оон муру-
нунда иштинин оон бүгү
кесектерин дайы-биле херек
кырынга күсүлсир деп айт-
кан, оон-биле чөлгөсүн изра-
иль шериглерин элзелин
бүгү араб деискээрлерден
оларын үндүрерин негези.

Чоокку Чоон чүккө дайын
чорудулаарын улам хан то-
гүшкүлүгү болуп турган, уш
иштинин хулап алыг-
ны ынчанга улам чүдүл-
гүчүг. Эркен негелде Чоок-
ку Чоон чүккө улут-улут танк,
артилерия, ужу чүдү кес-
ектерин киржигелес-биле
эл шыгыг тулауушкунар
бооп турган. Ливанга болгаш
кожазында араб күнүлелерге
ууду Израильдин чөлгөсүн
чөңгөзөр кылр халлашкы-
нарын соксары келген.

Ол маргылаа-чорудуу-
улам аймылды кылдыр өскү-
рүп хору болур бүгү
чүдүлгө кылырын депши-
лелгени ий-инити шуугу
кыгырып келген. Совет Эви-
ли Чоокку Чоон чүккө чөптү
болгаш быжыг тайбынын, ол
деискээрин бүгү чурттары-
нын, улустарын магалда-
дыг аймыл чок чоруп хан-
дырында улут-хуула ки-
дерине бейин чангыс эвес
улаа медеглел келген. Совет
Эвилелин ындыг туруштуу
бөттү ажыл-херектер база
катап бадтыкан.

И. ОРЛОВ.
(СЭТА-нын таймыла-
чымы).

ПБФ-НИН ЧАА УДУРТУЛГАЗЫ

ВАРНА. (СЭТА). Профес-
сидерин VIII Бүгү-делегей
конгрессин октябрь 22-де
болган хуралында Профес-
сидерин Бүгү-делегей фе-
дерациянын Кол Чөвүлелин
сонгаан.

Оон соода Кол Чөвүлелин
сессиязы болган. Анаа
ПБФ бюронуун чаа со-
астын сонгаан.

ПБФ-нин даргазына Э. Па-
торинону (Уругвай), хундулут
даргазына — Л. Сайяны
(Франция), оралакчы дарга-
ларына — Б. Фрамонну (Фран-
ция), Ш. А. Дангени (Пя-

ния), Р. В. Гезону (Дагомея)
болгаш К. Гофманы (ЧССР)
сонгаан.
Совет професидерлерден
ПБФ бюронуун кижигүнүн
ВПСНС-тин даргазы А. Н. Ше-
ленин, оон оралакчыны
— ВПСНС-тин секретары П. Т.
Никитовичи сонгаан.

ПБФ-нин Чингине секретары
П. Жанеусту сонгаан.
ПБФ-нин секретарынын
А. Мазеттини (Италия),
М. Сенни (Индия), И. Зака-
рпаны (Судан), К. Кампосту
(Чили), Е. Д. Черетичекону
(ССР) сонгаан.

ЧӨВҮЛӨЛДИН ШИИТПИРИ

ЖЕНЕВА. (СЭТА). Парла-
менттер аразынын эвилели
тайбынга ынак күштерин
Москвага болур Бүгү-делегей
конгрессин кижир. Ындыг
иштинин парламенттер
аразынын эвилелин чөвүл-
ли Женевага болган хуралы-
га үндүргөн.

Москва конгрессинг парла-
менттер аразынын эвилелин
иштинин дугайында
айтырларын социализмг чур-
тарынын делегацияларынын
саналары бузгар бадылаш-
кына кирген.

Киссинджер Тель-Авивке чораан

ЛОНДОН. (СЭТА). АКШ-
тын күрүне секретары,
президентинин национал
аймыл чок чорук айтыр-
ларынын талаа-биле дуала-
чымы Г. Киссинджер, Москва-
дан Вашингтонга чанып бар
чорааш, орук айы-биле Тель-
Авивке барып тур доктаган
деп, Рейтер агентилел дам-
чыткан.

Сахаров бодунун иштинин
лиг буржуазтыг үзө-бол-
дыг көрүп турар-ды

